

A

Pedagógiai Programja Helyi Tantervek – II.

Képző és Iparművészet textil
és bőrműves műhelygyakorlat

Tartalomjegyzék

TEXTIL– ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT.....	3
Alapfokú évfolyamok	3
4. évfolyam	3
Fejlesztési feladatok.....	3
Tananyag.....	3
Feladatcsoportok	4
Követelmény	5
5. évfolyam	5
Fejlesztési feladatok.....	5
Tananyag.....	5
Feladatcsoportok	6
Követelmény	7
6. évfolyam	7
Fejlesztési feladatok.....	7
Tananyag.....	8
Követelmény	9
Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	10
A művészeti alapvizsga követelményei	10
A vizsga részei	10
A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama	10
A vizsga tartalma.....	10
A vizsga értékelése.....	11
Továbbképző évfolyamok	11
7. évfolyam	11
Fejlesztési feladatok.....	11
Tananyag.....	11
Feladatcsoportok	12
Követelmény	12
8. évfolyam	13
Fejlesztési feladatok.....	13
Tananyag.....	13
Feladatcsoportok	13
Követelmény	14
9. évfolyam	15
Fejlesztési feladatok.....	15
Tananyag.....	15
Feladatcsoportok	15
Követelmény	16
10. évfolyam	16
Fejlesztési feladatok.....	16
Tananyag.....	17
Feladatcsoportok	17
Követelmény	18
Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után	18
A tanuló ismerje:.....	18
A tanuló legyen képes	19
A művészeti záróvizsga követelményei	19
A vizsga részei	19
A vizsgák tantárgyai és időtartama	19
A vizsga tartalma.....	19
A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök	20

TEXTIL– ÉS BŐRMŰVES MŰHELYGYAKORLAT

A *textil– és bőrműves műhelygyakorlat célja* megismertetni a textil– és bőrművesség azon elméleti és gyakorlati tudnivalóit, melyek képessé teszik a tanulókat az önálló tárgykötésre, környezetalakításra a tervezéstől a kivitelezésig. Célja továbbá a manuális képességek fejlesztése, az értékteremtésre, –megőrzésre nevelés, az esztétikai és a konstruktív érzékenység, a textil– és bőrműves műhelymunka iránti nyitottság kialakítása.

A *műhelygyakorlat feladata* irányított tárgyelemzéseken, tervezési és alkotói folyamatokon keresztül a harmonikus környezet–, a tárgykultúra iránti igény kialakítása. Az esztétikai érzék és ítézőképesség mélyítése, árnyaltabbá tétele. Feladata továbbá a vizuális alkotó gyakorlattal párhuzamosan olyan alapozó és speciális ismeretek, készségek biztosítása, melyek lehetővé teszik a fenti célok megvalósulását. Feladata megismertetni a tanulót a textil– és bőrművesség történetével, sajátos kifejező eszközeivel, esztétikai törvényszerűségeivel. A textil és a bőr felhasználási területeivel, a tárgyformálás hagyományos és új anyagaival, az anyagok tulajdonságaival, az alkalmazott eszközök típusaival. Feladata továbbá a művészeti területekhez kapcsolódó élményszerű ismeret– és tapasztalatszerzés biztosítása, az önművelés és önkifejezés képességének fejlesztése.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil– és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak, valamint a textil és a bőr felhasználhatóságának megismertetése.
- A textil– és bőrműves tárgykötéshez szükséges eszközismeret, tárgytervezési és kivitelezési ismeretek fejlesztése.
- Az életkornak megfelelő elméleti és gyakorlati ismeretek megalapozása.
- Az igényes alkotómunkához szükséges tervező, eszközhasználó, anyagformáló, tárgykötő készségek, képességek kialakítása.
- A tárgykötés során alkalmazható egyszerű technikák elsajátításával a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- A textil– és bőrműves műhely, valamint a műhelymunka rendjének megismertetése.

Tananyag

Textil–és bőrműves ismeretek

A textil és a bőr a tárgyi környezetben, a tárgyak funkciója

A textil és bőrműves műhely berendezése, eszközei

A textil és a bőr anyagtípusai, felhasználásuk fő területei

A textil– és bőrművességhez kapcsolódó, eszközök, szerszámok

A felhasznált anyagok tulajdonságai, rendszerezés alapanyag, előállítás, felhasználás szerint

Felületképzés. A díszítés és mintaképzés

Rezerválási technikák (batik)

A fonás és csomózás

A varrás felhasználási területei

Az alkalmazott eszközök ismerete, helyes használata

A tartalom és a forma kapcsolata

A tárgykészítés folyamatának alapvető lépései

Eszközhatalmi és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok*A textil-és bőrműves műhely*

- A textil- és bőrműves műhely berendezése
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A műhelymunka rendje
- A műhelymunka alapvető munkavédelmi szabályai

A textil és a bőr alapismeretek

- A tárgyi környezet, a környezet anyagai
- A textiltől és bőrtől készült tárgyak sajátosságai
- Alapvető anyagok, eszközök, szerszámok
- A tárgykötés alapvető fázisai
- A textil és bőr szerepe a tárgykultúrában

A díszítőmunkák alapjai

- Különböző díszítő technikák textil- és bőrtárgyakon
- Egyszerű díszítő technikák
- A díszítőmunka tervezés alapjai
- A felületképzés technikái. Nyomhagyás különböző anyagokkal, eszközökkel
- Nyomtatás egyszerű eszközökkel
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása a tárgykötésben

A varrás alapjai

- A varrás jelentősége, sajátosságai
- A varrás alapvető eszközei, technikája
- Egyszerű alapöltések
- A tervezés és a szabás alaplépései

A fonatok

- Fonásra alkalmas anyagok
- Egyszerű fonástechnikák
- Fonások különböző anyagokkal, páros és páratlan ágyszámmal. Lapos és gömbölyű fonások
- Fonás egyszerű eszközökkel
- A fonatok felhasználása

A batikolás alapjai

- A batik. A batiktechnika sajátosságai
- A batikolás eszközei
- Batikolás különböző anyagokon
- A kötözött batik módszerei
- Motívumrendszerek
- A tanult technika alkalmazása az alkotás során

A bőrművesség alapjai

- A megmunkálás, tárgykötés alapvető lépései
- A bőr szabása, darabolása
- Egyszerű bőrvarrás
- A szíjkészítés alapjai, fűzések egyszerű formái
- Egyszerű összeerősítési technikák: fűzés, lyukasztatás
- Mintázás nyomhagyással
- A poncolás. Poncolásra alkalmas anyagok, eszközök
- Tárgykötés a tanult technikák alkalmazásával

A nemezelés alapjai

- A nemez
- A nemez történetének érdekességei
- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A megmunkálás, tárgyalakítás alapvető lépései
- Egyszerű tárgyalakítási és díszítési technikák
- Egyszerű nemez tárgyak készítése: plasztikus formák (labda, zsinór)

Kreatív feladatok

- Felületminőségek
- Színvariációk. A színek kifejező ereje
- Az anyagtársítás lehetőségei
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség alapvető műfaji sajátosságait,
- a megismert alapanyagok felhasználási lehetőségeit, alapvető tulajdonságait,
- a tárgyalakítás munkafázisait,
- az anyag- és formaalakítás egyszerű módjait,
- a mintaképzés, felületalakítás egyszerűbb lehetőségeit,
- egyszerűbb textil- és bőrtárgy készítésének műveleteit,
- a műhely berendezését, munkarendjét,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- megszerzett ismeretek alkalmazására,
- a megismert eszközök megfelelő használatára,
- életkorának megfelelő szinten anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Általános és szakirányú műveltség megalapozása, valamint olyan elméleti és gyakorlati tudnivalók megismertetése, melyek képessé teszik korosztályának megfelelő igényes, kreatív, alkotómunkára.
- A textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzéséhez szükséges képességek fejlesztése.
- A textil- és bőrművesség hagyományos anyagainak, az anyagok tulajdonságainak, alkalmazott eszközeinek bemutatása.
- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Alapvető munka- és balesetvédelmi előírások megismertetése.

Tananyag

Textil-és bőrműves ismeretek

- A textil- és bőrművesség tárgykultúrája, műfaji sajátosságai
- A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom
- A gyapjú és a bőr tulajdonságai, alakíthatósága, felhasználásuk újabb lehetőségei
- A rátétes díszítmények
- Gyűjtőmunka, motívumképzés, egyszerűsítés, átírás. Kompozíciós lehetőségek
- A tervezés szempontjai
- A szövések

A viaszbatik

A nemezművészet

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

A tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában

Eszköz- és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A textil és a bőr, tárgyalakotási ismeretek

- A textil- és bőrműves tárgyak funkciói
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyag- és technika választás szempontjai
- Az anyagválasztás és a technika összefüggései
- A forma és díszítmény összefüggései

Díszítőtechnikák, a rátétek

- Egyszerű díszítőtechnikák a bőr- és textilművészetben
- Rátétes díszítmények. Rátéttípusok, a rátétkészítés módjai
- A motívumalakítás lehetőségei
- A kompozícióépítés lehetőségei
- Rátétes díszítések textilre, bőrre egyszerű tárgyakon

Varrási technikák

- A varrás sajátosságai az alapanyag-funkció viszonylatában
- A varrást előkészítő műveletek
- Tervezési feladatok
- A textil és a bőr varrásának azonosságai és különbözőségei
- A tanult technikák alkalmazása egyszerű, varrott használati tárgyakon

A szövés alapjai

- A szőttetek felhasználási területei
- A szövés történeti érdekességei
- A szövés alkotóelemei
- A szövés alapvető műveletei a felvetéstől az összeállításhoz
- Az egyvetélős mintázás. A csíkritmusok
- A szőttetek tervezése. Az alapanyag, mintakincs, funkció összefüggései
- Az alapanyag, a mintakincs és a funkció összefüggései a tervezésben
- Egyszerű, szövött használati tárgyak
- A szövés utómunkálatai
- Egyszerű szövőeszköz használata (madzagszövő, karmantyúszövő, gyöngyszövő)

Batikalás, a viaszbatik

- A batiktechnika műfaji sajátosságai
- A batikalás történeti érdekességei
- A viaszolt batik technikája
- Egyedi tárgyak tervezése, a tanult technikák alkalmazása textilen és bőrön

Egyszerű bőrműves technikák, összeállítás típusok

- A bőrvarrás eszközei
- A bőrvarrás alapjai, technikái. A szíjgyártóvarrás és a szúcshímzés
- Egyszerű bőrműves összeállító technikák, széleldolgozások
- Egyszerű záródástípusok, bőrkellékek
- Rátétdíszítés, a tanultak alkalmazása egyszerű bőrtárgyakon

A nemezelés technikái

- A nemezművészet kezdetektől napjainkig

- A nemezelés műfaji sajátosságai
- A gyapjú alakíthatósága
- Nemezelt használati tárgyak (tarsoly, papucs)
- A nemezelés újabb lehetőségei. (kőnemez, tűnemez)
- A megismert technikák alkalmazása az alkotás során

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása. Kompozíciós lehetőségek
 - Színvariációk. A színek hangulati hatása
 - Anyagtársítás létrehozása. (bőr, nemez, szőttés)
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- tárgyalkotás szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a tárgyalkotás munkafázisait a tervezéstől a kivitelezésig,
- a textil, a bőr újabb felhasználási területeit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, az összeállítás egyes lehetőségeit,
- a nemezelés újabb technikáit,
- a szövés alapttechnikáit,
- a forma, díszítmény összhangját,
- egyes díszítőtechnikák alkalmazási lehetőségeit,
- az iparművészet és népművészet kiemelkedő textil- és bőrműves példáit,
- a tanult tárgyalkotási folyamatok legfontosabb munkavédelmi tudnivalóit.

Legyen képes:

- a megszerzett ismeretek alkalmazására,
- textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletekre,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz és technikai módszerek megválasztására,
- a textil- és bőrműves alapismeretek gyakorlati alkalmazására,
- a tárgyokban lévő esztétikum felfedezésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- az önálló tárgyalkotásra,
- a munkavédelmi előírások betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A textil- és bőrműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása.
- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése.
- Az esztétikai érzékenység, a kitartó munkavégzés kialakítása.
- A textil- és bőrműves tárgykultúra műfaji sajátosságainak megismertetése.
- A textil- és bőrműves tárgyak tervezéséhez, kivitelezéséhez szükséges újabb ismeretek elsajátíttatása.
- Az alkotómunkához szükséges, korosztálynak megfelelő eszközhasználó, tárgyalkotó, díszítő készségek, képességek fejlesztése.
- Az önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- Az alkotómunka dokumentálási módszereinek elsajátíttatása.
- Alapvető munkavédelmi ismeretek megalapozása.

Tananyag

Textil-és bőrműves ismeretek

A textil- és bőrművesség tárgyainak esztétikai értéke, minősége
A tárgy- és díszítményalkotás újabb lehetőségei
A tárgyalkotás anyagai, újabb eszközei
A plasztika
A domborítás
A festés. A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke
A gyapjúszővés. A festékes szőttesek
Az önálló tárgyalkotás elvei
A dokumentálás
Kreatív anyaghasználat
Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása az alkotómunkában
Eszközhasználati és munkavédelmi előírások

Feladatcsoportok

A textil- és a bőrplasztikák

- A plasztika fogalma
- Plasztikus tárgyak, díszítmények
- A plasztikus alkotások sajátosságai, technikája
- Textil- vagy bőrplasztika
- A tanult technika alkalmazása a tárgyalkotásban

Díszítőtechnikák, a festés

- A környezetünk tárgyainak díszítése
- A festés. A festékek alapanyagai. Festőnövények
- Az alapanyag, funkció, díszítmény összefüggései
- A színek szerepe, a színhasználat üzenetértéke, jelentősége
- Kompozíció
- Textil és bőr festése
- Tárgyalkotás a tanult díszítőtechnikák alkalmazásával

A varrás, öltéstípusok

- Különböző öltéstípusok. Vonalas technikák (száröltés, láncöltés, keresztöltés, huroköltés)
- Egyszerű hímzésttechnikák, alapvető hímzéselemek (vonalak, álló- és dőlt kereszttek, négyszögek)
- A motívumképzés elvei a technika függvényében
- Használati tárgyak tervezése, készítése az öltéstípusok alkalmazásával

Szövési technikák, a festékes

- A szövés újabb eszközei. A szövőszék részei
- A festékes szőttesek sajátosságai
- Érdekességek a festékes szőttesek eredetéről
- Az ornamentika
- A festékes szőttesek színei
- Alapkompozíciók. Tervezés
- A szövés technikája a felvetéstől a leszedésig
- Befejező műveletek. A szövés utómunkálatai
- A tanult technika alkalmazása tárgyalakításkor

A batikolás, színvariációk

- A tanult batiktechnikák ötvözesi lehetőségei textilen és bőrön
- Színkihagyás, több szín alkalmazása
- A színtartósság növelése
- A rezerválás különféle lehetőségei

- A mintaképzés módjai festéssel
- Tárgykészítés a tanult batikolási technikák alkalmazásával

Bőrműves technikák, domborítás

- A domborított díszítmények különféle tárgytípusokon
- A domborítás anyagai, eszközei
- A domborítás lehetőségei (alátétes, zsinóros)
- A domborítás munkafolyamata
- A díszítményalakítás szempontjai a technika függvényében
- Könyvtörténeti érdekességek, a könyvborítók díszítmódjai
- Szerkezet- és összeállítás típusok
- Tárgyalakítás domborított technikával

A nemezelés újabb technikái

- A gyapjú festése
- Festett gyapjú alkalmazása tárgykötés során
- Díszítmények nemezéből (zsinóros, rátétes, applikált)
- A nemez szerepe a modern tárgykultúrában
- Az eddig megismert nemezelési eljárások alkalmazása projektekben
- Anyagtársítási lehetőségek a nemez munkákban

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű esztétikai minőségek
- Színvariációk. Színek, érzelmek, hangulatok
- Anyagtársítás létrehozása. Egymással össze nem illő, vagy egymás hatását erősítő anyagokból tárgy, tárgycsoport készítése. Talált tárgyak beépítése a kompozícióba

Vizsgamunka készítése

- Egyéni kifejezési szándék szerinti tárgykötés választott anyaggal és technikával, dokumentálás
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a tárgykötés szerepét, a tárgyak funkcióját,
- a textil és a bőr tulajdonságait,
- a tárgykötés munkafolyamatait, módszereit,
- az anyag- és formaalakítás módjait, díszítési lehetőségeit,
- a plasztika, a dombormű fogalmát, készítésének módjait,
- a szövés technikáit,
- a festés technikáit, a színek szerepét,
- a hagyományos tárgykötést a textil- és bőrművesség példái alapján,
- a modern tárgykötés lehetőségeit,
- az anyagtársítás lehetőségeit,
- az önálló alkotómunka törvényszerűségeit,
- a szakszerű anyag- és eszközhasználat követelményeit,
- legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a megszerzett elméleti és gyakorlati ismeretek alkalmazására,
- életkorának megfelelő szinten az anyag, eszköz, technikai módszerek megválasztására,
- textil- és bőrmegmunkálási, –alakítási műveletek elvégzésére,
- gondolatainak tárgyasult formában való megvalósítására,
- a munka- és balesetvédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil és a bőr fontosabb felhasználási területeit,
- a textiltől és bőrtől készíthető tárgyak körét,
- az alkalmazott anyagok alapvető tulajdonságait, a kéziszerszámok használatát,
- a tervezés és a kivitelezés fő folyamatait,
- a pontos vágás és ragasztás alapjait,
- az egyszerű kézi varrott összeerősítéseket textilen, vékony bőrön,
- az egyszerű hímző öltések készítését,
- a rátétes díszítést,
- az egyszerű nyomhagyási technikákat, a festést, batikolást,
- a fonatok készítését,
- a nemezést, a szövés és az egyszerű textiltechnikák alapjait,
- a domborítást,
- a szíjkészítés alapjait, fűzések egyszerű formáit,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- önálló tárgyalásra,
- véleményalkotásra, tárgyelemzésre,
- az eszközök rendeltetésszerű használatára,
- az elsajátított ismereteket, technikákat az alkotás folyamatában alkalmazni,
- a helyes munkamenet betartására,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel,
- a munkavédelmi szabályok következetes betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, tárgyaló, képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, gondolati tartalomnak megfelelő formatervező, környezetalakító képességét, a textilművesség és a bőrművesség alapanyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil- és bőrművességben való technikai jártasságát, tudását.

A textil- és bőrműves műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a textil- és bőrművesség műfajából.

A benyújtott vizsgamunka – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely lehet:

- használati- és ajándéktárgy,
- öltözet-kiegészítő,
- játék,
- lakáskultúra elem,
- tértextil.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan tervezett és elkészített textil- vagy bőrműves tárgy.

A textil- vagy bőrműves vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióra alkalmas, a tanuló által készített tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- nemezfigura,
- textilbáb,
- festett, batikolt kendő,
- egyszerű szerkezetű bőrműves tárgy, bőrzacskó,
- ékszer.

A vizsga értékelése

- tárgytervező képesség,
- formaalakító készség,
- kifejezőkészség,
- anyag- és eszközhasználat,
- textil- és bőrműves alapismeretek,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgamunka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása által, melyek felkészítik a tanulót a művészi alkotómunkára, képessé teszik tervek készítésére, textil- és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag-, eszköz- és technikaválasztásra.
- Az értékteremtés igényének kialakítása, az esztétikai érzékenység fejlesztése.
- A tanuló felkészítése az önálló alkotómunkára.
- A balesetmentes munkavégzés képességének elsajátíttatása.

Tananyag

Textil- és bőrműves ismeretek

A tárgyalakítás és -elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A pásztorművészet jellemző tárgyai, forma- és motívumkincse

A szíjgyártók munkája

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A tárgyak használati funkciója

Különböző díszítési, összeerősítési technikák (fűzéstechnikák, öltésfajták)

Kézi és gépi varrási ismeretek

A varrógép. Munkavédelmi szabályok

A kárpitszövés, műfaji sajátosságok

Anyagtársítások

Tervezési és kivitelezési ismeretek az elsajátított technikák függvényében

Szabásminta, modellezés

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakotásban

Feladatcsoportok

A textil és bőr, anyagtársítás

- Textúrák, faktúrák textil- és bőr anyagokon
- Az alapanyag, a forma és a funkció összefüggései
- A tervezés lépései, szempontjai
- Az anyaghasználat és a technikaválasztás elvei
- Az anyagtársítások. A textil és a bőr együttes használata
- Anyagtársítási variációk tárgyelegyüttesek darabjain
- A tanult díszítőtechnikák alkalmazása
- Tárgyalakotási műveletek az anyagtársítás függvényében

A varrás, a gépi varrás alapjai

- A varrás sajátosságai, jelentősége
- A varrógép
- Gépi öltéstípusok (fércelő, szegő, hímző öltések)
- A tervezés. A szabásminta és a modellezés
- A forma, a funkció és az alapanyag összefüggései
- Összeerősítési technikák
- Tárgyalakotás a tanult technikák alkalmazásával

Újabb bőrműves technikák

- A pásztorművészet: tárgytípusok, motívumkincs, technikák
- A szálvágás és a vékonyítás
- Felhasználható anyagok, szükséges eszközök
- Összeállító és díszítő fűzése technikák
- A szíjgyártás. Tárgytípusok, jellegzetes technikák
- Egyszerűbb szíjgyártó technikák. A sallangfűzés alapjai
- Tárgyalakotás az elsajátított ismeretek felhasználásával

A szövés, a kárpitsövés alapjai

- Érdekeségek a kárpitsövés történelméből. A kárpitsövés a textilművészetben
- A kárpitsövés műfaji sajátosságai, eszközei
- A kárpitsövés alapszervezetének
- A szövés előkészítése (tervezés, felvetés, vetülék, rendezés, előszövés)
- A szövés utómunkálatai
- Tárgyalakotás tanult technikával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- A felületminőségek változtatása a díszítmény viszonylatában
- Színvariációk. Hagyományos formák, újszerű színhasználat
- Anyagtársítás. Régi formák, mai funkciók. Átírási gyakorlatok
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil- és bőrművesség sajátosságait, szerepét a mindennapokban,
- a textil- és bőrművesség kifejező eszközeit,

- a tervezéshez és kivitelezéshez szükséges eszközrendszert,
- az átírás formai követelményeit,
- a díszítmény szerepét, a motívumalkotás alapjait,
- a kézi és gépi varrás műveleteit,
- a pásztorművészet sajátosságait,
- a különböző fűzéstechnikákat, a szíjgyártás alapjait,
- a kárpitszövés műfaji sajátosságait, alaptertechnikáit,
- a legfontosabb munkavédelmi követelményeket.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteit a textil– és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil– és bőrműves tárgyterveket készíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció, valamint a forma–díszítmény összhangjának megteremtésére,
- tárgyelemzésre, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- az önálló alkotómunkára, igényes munkavégzésre,
- a munka– és balesetvédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót tervek, textil– és bőrműves alkotások létrehozására, a feladatnak megfelelő anyag–, eszköz– és technikaválasztásra.
- A tárgytervezés, az alapanyag–forma–funkció és a forma–díszítmény összhangjának megteremtéséhez szükséges készségek és képességek elsajátíttatása.
- A manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az értékteremtés igényének, valamint a korosztályának megfelelő önálló alkotómunka képességének kialakítása.
- A textil– és bőrművességhez kapcsolódó baleset– munka és környezetvédelmi szabályok gyakorlati alkalmazásának elsajátíttatása.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

Viselettörténeti alapismeretek. Viseletkészítő mesterségek

Öltözet, öltözet–kiegészítők

A tárgyalakítás és –elemzés szempontjai, esztétikai értékek, minőségek

A tárgyakkal közvetített jelentéstartalom

A csomózott szőnyegek műfaji sajátosságai

A csomózás technikája

A tárgyak használhatósága, a praktikum

A művészi átírás lehetőségei

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Mai textil–és bőrművesség művészeti törekvései

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakításban

A tanult technikák önálló alkalmazása

Munkavédelmi és eszközhasználati ismeretek

Feladatcsoportok

A varrás, az átalakítás

- A kézi és gépi varrás műfaji sajátosságai
- A varrott textíliák a hagyományos és mai tárgykultúrában

- A forma–funkció törvényszerűségei
- A forma–funkció átírása. Funkcióváltás
- Eredeti tartalom – újszerű gondolatiság. Stílusváltás
- Kortalan textil– és bőrműves tárgyak
- Az átalakítás műfaji sajátosságai
- Tárgyalakítás, átalakítás a tanult technikák alkalmazásával

A viselet, a ruházat

- Viselettörténeti érdekességek
- Viseletkészítő mesterségek
- Honfoglalás kori viseletek
- Az öltözet összetevői. A ruházat
- Jelentés tartalmak a viseletben
- Jellegzetes díszítőtechnikák
- A viselet változása
- A népviselet hagyományainak megjelenésének helye modern öltözködési kultúrában
- Ruházattervezési alapismeretek. Mintakészítés, modellezés
- Egyszerű ruházati darabok készítése textil és bőr felhasználásával, kombinálásával

Újabb textil– és bőrműves technikák

- Textil– és bőrműves öltözetdarabok
- Más korok és népek öltözetei. Történelmi érdekességek
- Lábbeli típusok
- A fejviselet típusai
- Szerkezetek, modellezések
- Összeállítási és díszítési technikák megválasztása az öltözetdarabok függvényében
- Alapvető hímzésfajták (vászon– és szűcshímzés)
- Egyszerű textil– vagy bőrműves tárgy készítése a tanult technikák alkalmazásával

A szövés, a csomózott szőttés

- A csomózott szöttések történelmi érdekességei. A csomózás a keleti textilkultúrákban és a modern tárgykészítésben
- A csomózott szőnyegek. Műfaji sajátosságok
- A csomózás technikája, jellegzetes motívumkincse
- A szövés alapszerveletei
- Tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Újszerű díszítmények
- Színvariációk. A viselet színei, színviseletek
- Anyagtársítási lehetőségek az átalakítás viszonylatában
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség műfaji sajátosságait,
- a textil– és bőrművesség jelentősebb tárgyi emlékeit,
- a viselettörténet jellegzetességeit,
- a honfoglalás kori bőrtárgyakat,
- az öltözetkészítő mesterségeket,
- az öltözetdarabokat és az öltözet–kiegészítőket,
- a csomózott szöttések sajátosságait,
- a textil– és bőrművesség szerepét napjainkban,
- a művészi átírás, az alakíthatóság lehetőségeit,
- a balesetmentes munkavégzés szabályait.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket alkotómunkájába beépíteni,
- a feladatához kapcsolódóan textil– és bőrműves tárgyterveket készíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció és a forma–díszítmény összhangját megteremteni,
- a hagyományos textil– és bőrművesség értékeit napjaink tárgykultúrájának igényeihez igazodva továbbéltetni,
- tárgyak, díszítmények átírására,
- tervszerű igényes munkavégzésre, önálló alkotómunkára,
- a munkavédelmi előírások betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása, fejlesztése, olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása és gyakoroltatása által, melyek felkészítik a tanulót az igényes alkotómunkára.
- Az egyedi tárgyak kialakításának, a művészi átírás ismereteinek elsajátíttatása.
- Az önállóság, a manuális és konstruáló képességek fejlesztése.
- Az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A balesetmentes munkavégzés ismereteinek fejlesztése.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség műfaji követelményei napjainkban

A díszítményképzés újabb lehetőségei

A foltvarrás műfaji sajátosságai

Gépi és kézi varrási ismeretek

Öltözet–kiegészítők: az ékszerkészítés

A divat

A divattervezés alapismeretei

Jelmeztervezési alapismeretek

A művészi átírás

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben és a közvetlen környezetben

Tárgyelemzések, a tapasztalatok felhasználása a tárgyalakításban

Eszközhasználati– és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A divat

- A divat fogalma. Érdekességek a divat történetéből
- A mai kor öltözkultúrája
- A divat és a praktikum
- A divattervezés alapjai
- Az alapanyag–forma–funkció összhangja
- A hagyományos és divatos ízlésvilág kombinálása. Átírási gyakorlatok
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanult technikák alkalmazásával

Textilművesség, a foltvarrás

- A foltvarrás történeti érdekességei
- A foltvarrás műfaji sajátosságai
- A tervezés szabályszerűségei
- Anyaghasználati lehetőségek

- A foltvarrás alpműveletei, eszközei
- Mozaikkészítés, applikációs feladatok. Blokkok, sablonok, rátétek
- Tárgyalkotás a tanult technikák alkalmazásával

Bőrművesség, az öltözet–kiegészítők

- Övtípusok, övszerkezetek
- Az ékszerek típusai és funkciói
- Jellegzetes anyagok és technikák
- Csontmunkák
- Bőr társítása más anyagokkal (csont, gyöngy, fém, nemez)
- A munkafolyamatok sajátosságai
- Tárgytervezés, tárgykészítés a tanultak alkalmazásával

Egyedi tárgyak

- A jelmez
- Az egyén és jelmeze, a jelmez egyénisége
- A karakter jellegzetességei. A maszk
- A jelmeztervezés műfaji sajátosságai
- A textil és a bőr kifejezőereje, anyagkapcsolatok
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a tanult technikákkal

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. A tanult technikák ötvözése
- Színvariációk. A színek jellemábrázoló szerepe
- Szokatlan anyagtársítások
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség műfaji sajátosságait a tanult témakörökben,
- a textil– és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- a díszítményképzés tanult lehetőségeit,
- a divat fogalmát,
- a divattervezés alapjait,
- a foltvarrás alapjait,
- a gépi– és kézi varrás műveleteit,
- az öltözet–kiegészítők készítési lehetőségeit,
- a jelmeztervezés alapjait,
- a textil és bőr felhasználhatóságát egyedi tárgyak készítésekor,
- a művészi átírás jellemzőit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket textil– és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- munkáiban az alapanyag–forma–funkció–díszítmény összhangját megteremteni,
- tervszerű, igényes, önálló alkotómunkára,
- balesetmentes munkavégzésre.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az általános és szakirányú műveltség megalapozása.
- A művészi alkotómunka és az igényes tárgyalkotás képességének fejlesztése.

- Mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az elsajátíttatása, melyek képessé teszik a tanulót művészi igényű tervek, textil– és bőrműves alkotások létrehozására.
- A tervezési tárgykészítési technikák szakszerű alkalmazásának fejlesztése, az egyéniség kifejezési lehetőségeinek, és az ehhez kapcsolódó ismeretek kialakítása.
- Az önálló alkotómunkához való képesség fejlesztése.
- A dokumentálás lehetőségeinek megismertetése.
- A korosztálynak megfelelő baleset– és környezetvédelmi ismeretek elsajátíttatása.

Tananyag

Textil– és bőrműves ismeretek

A textil és bőrművesség tárgykultúrája

A lakhelyek típusai

A lakáskultúra

A textil és a bőr megjelenése a lakáskultúrában

Berendezési tárgyak, lakástextilek

Tárgyelemzések: formavariációk, technikai megoldások, díszítmények

Különleges tárgyak, több funkciós textilek

A kreatív anyag– és eszközhasználati ismeretek

Az alkotómunka bemutatása, dokumentálása

Az adott témakörök megjelenése a népművészetben, az iparművészetben, a közvetlen környezetben

A hagyományok továbbélésének lehetőségei

Eszközhasználati– és munkavédelmi ismeretek

A textil– és bőrműves műhelymunka elméleti és gyakorlati anyagának rendszerezése

Feladatcsoportok

Lakáskultúra

- Az épített környezet vizsgálata. A lakhelyek típusai, alaprajz, beosztás
- A bőr szerepe a lakhely kialakításában. Történeti érdekességek
- A lakáskultúra történeti érdekességei
- Az egyéniség kifejeződése a lakáskultúrában
- Textil– és bőrtárgyak a lakásban
- Makett– és modellkészítés
- Lakástextilek tervezése
- Textil és bőr felhasználása tárgyak, tárgyegyüttesek készítésénél a lakhely, lakáskultúra témakörében

Tértextilek

- A tértextilek sajátosságai, jellemzői
- Tértextilek a kortárs művészetben
- Szimbolikus jelentésű textilek
- Új technikai eszközök és társműfajok (festészet, grafika) alkalmazása
- Tértextíliák tervezése, alakítása, díszítményei
- Különleges környezetalakítási lehetőségek. A díszlet
- Tárgyalkotás az elsajátított ismeretekkel

A modern bőrművesség

- Bőr a kortárs művészetben és a mai tárgykultúrában (berendezési tárgyak, bőrszobrok, bőrplasztikák, design tárgyak)
- Újszerű formák, technikák, díszítmények
- Makett– és modellkészítés
- Tárgytervezés, tárgyalakítás a bőr igényes, szabad felhasználásával

Egyedi tárgyak, öltözetek

- A textil és a bőr felhasználásának egyedi módjai

- Az egyén és a közösség kölcsönhatásai az öltözködésben. Elvegyülés–kitűnés
- Alternatív szemléletmódok, egyedi stílusok az öltözék viszonylatában
- A textil és a bőr szokatlan megjelenítési formái
- Az egyéniség kifejezése az alkotás során
- Tervezés, tárgyalakítás a tanult ismeretek igényes felhasználásával

Kreatív kísérletek az anyaggal

- Felületminőségek. Szokatlan alakítási módok
- Színvariációk. Egyedi színhasználat. Szín–játékok
- Anyagtársítás. Időtálló textil– és bőr tárgyak

Vizsgamunka készítése

- A tanult textil– és bőrműves ismeretek, tárgykészítési technikák, eljárások önálló alkalmazásával tárgyalakító szándék szerinti, művészi igényű tárgy készítése, a vizsga követelményeinek megfelelően. Dokumentálás
- Értékelés és kiállítás rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség műfaji sajátosságait a lakáskultúra témakörében,
- a textil– és bőrművesség kifejezőeszközeit, eszközrendszerét,
- az alkotáshoz szükséges tervezési, kivitelezési követelményeket,
- a tanult eljárások önálló alkalmazását,
- a hagyományok továbbélési lehetőségeit,
- az egyéniség megjelenítését az alkotásban,
- munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a megszerzett ismereteket a textil– és bőrműves alkotómunkájába beépíteni,
- feladatához kapcsolódóan szakszerű, igényes terveket készíteni,
- a forma–díszítmény, az alapanyag–forma–funkció összefüggéseinek alkalmazására,
- az önálló igényes munkavégzésre,
- alkotásainak művészi igényű dokumentálására és bemutatására,
- balesetmentes munkavégzésre.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a textil– és bőrművesség történeti alakulásának legjelentősebb korszakait, tárgyi emlékeit, műfaji sajátosságait, kifejezőeszközeit,
- az anyagok eredetét, feldolgozási módjait, fajtáit, tulajdonságait,
- az eszközök szerszámok típusait, helyes használatukat,
- a tárgykészítés munkafolyamatait,
- a tervezés szempontjait, folyamatát, a mintakészítést,
- az ornamentikaképzés, kompozícióépítés követelményeit,
- a szabás módjait, szempontjait,
- az előkészítő folyamatokat,
- az összeállítás módjait,
- a díszítési módokat, technikákat,
- a varrás, hímzés fajtáit, a nemezést, a festést, a szövési technikákat,
- a rátétek alkalmazását, a domborítást, a poncolást, a fűzött technikákat és az egyéb tanult textil– és bőrműves technikákat,
- a műhelymunka eszközhasználati, munkavédelmi tudnivalóit.

A tanuló legyen képes

- gondolatait, elképzeléseit alkotó módon tárgyi formában megjeleníteni,
- a megszerzett ismereteket saját munkájába konstruktív módon beépíteni,
- munkájában a funkció–forma–díszítés harmóniáját megteremteni,
- az elsajátított munkafolyamatok igényes elvégzésére, esztétikus termékek létrehozására,
- az anyagok, díszítő– és összeállító technikáinak helyes megválasztására,
- a textil, a bőr és más anyagok egymással való kombinálására,
- a hagyományos művészeti területek értékeit napjaink követelményeihez igazítva továbbéltetni,
- alkotások elemzésére, esztétikai értékek és kategóriák felismerésére, megfogalmazására,
- a munka– és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsgák tantárgyai és időtartama

Textil– és bőrműves műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalakotás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakotó képessége. A terv tükrözze a tanuló funkcionális, tartalomnak megfelelő tervezőképességét. A textil– és a bőrművesség anyagairól, technikáiról, munkafolyamatairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismereteit. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló textil– és bőrművességben megszerzett technikai jártasságát, szakmai tudását, művészi igényességét.

1. A textil– és bőrműves műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két vizsgarészből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész textil– vagy bőrműves tárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott – tanári irányítással megvalósított – tervezési munka alapján, szabadon választott műveletekkel, díszítési és összeállítási technikákkal létrehozott alkotás, amely ötvözi a textil– és a bőrművesség tanult ismeretanyagát.

A vizsgamunka lehet:

- használati– és ajándéktárgy,
- öltözék, öltözék–kiegészítő,
- ékszerkollekció,
- a lakáskultúra elem,
- tértexil, térplasztika.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített textil– vagy bőrműves tárgy.

A vizsgatárgy az intézmény által meghatározott funkcióval rendelkező, a tanuló által készített tervvázlat alapján szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- textilkép,
- tarisznya, erszény,

- öltözetdarab: fejviselet, egyszerű lábbeli,
- ékszer, öv.

2. A textil- és bőrműves műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a textil- és bőrművesség anyagai, eszközei,
- a textil- és bőr felhasználási területei,
- a tárgytervezés és –készítés szempontjai, folyamata,
- textil- és bőrműves technikák, díszítési módok,
- jelentéstartalom a tárgyakon,
- a textil- és bőrművesség története, iparművészeti és népművészeti értékei,
- textiltől és bőrből készült alkotások a kortárs művészetben, a hagyományok továbbélésének lehetőségei a mai tárgykultúrában,
- a textil- és a bőrművesség munkavédelmi és környezetvédelmi előírásai.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- funkciónak, műfaji sajátosságoknak megfelelő tervező, szerkesztő, modellező készség,
- díszítő, stilizáló képesség,
- a tervezéshez szükséges magyarázó–közlő rajz szintje,
- a megfelelő munkafolyamatok megválasztása,
- a textil- és bőrműves ismeretek gyakorlati alkalmazásának szintje,
- műfaji sajátosságok megfelelő alkalmazása,
- a vizsgatárgy összhatása, a funkció–forma–díszítmény összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek
Tároló szekrények, polcok
Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök
Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD–k)
Szövevények
Szövevénykeretek
Egyszerű képevények, rációk
Gyöngyszövevény táblák
Madzagszövevény táblák
Karmantyúszövevény hengerek
A szövevényhez szükséges kiegészítő eszközök (vetélőfa, leverő, fonófa, ágacska)
Varrógépek, varráshoz szükséges kéziszerszámok
Varrópadok vagy fapofák
Főzőlap, főzőedények
Vasaló, vasalóállvány
Műanyag kád, műanyag tálak
Szárító eszközök
Vágólapok
Kéziszerszámok: textil- és bőrvarró tűk, ollók, kések, árák, lyukasztók, mintázó és poncoló vasak, szálvágó, vékonyító, varrásjelölő, kalapácsok, fogók, fűrészek, reszelők, csiszolók, asztali satuk, körzők, vonalzó, mérőeszközök, ecsetek, nyomóhengerek
Vizes blokk
Munkabiztonsági berendezések
Környezetvédelmi berendezések

